

Sche izuns daventan «Waldbeeren»

Tge dastgan ins sa lubir cun translatar? U tge ston ins sa lubir?

■ **(anr/vi) Tge è ina buna translaziun? Davart questa dumondà han discussiunà l'autur Vic Hendry e Mevina Puorger al colloqui rumantsch a l'università a Turitg.** «Ozendi translate-schan ins plitost tenor la regla da tri», ha constatà *Vic Hendry*, il hosp dal colloqui da l'emna passada. Ins guardia da transponer uschè bain sco pussaivel l'original. En ses nov cudesch rumantsch/tudestg «Miu plaid scol suer digl izun» datti intginas poesias ch'èn translataidas tenor quest princip da la fidaivladad visavi l'original. I sa tracta da las poesias las pli novas che *Mevina Puorger* ha translata. Ma la gronda part da las poesias èn vengidas translataidas avant radund ventg onns da *Bernhard von Arx*. Questas translaziuns sa distatgan da l'original.

L'original daventa pli prezios

Mevina Puorger che ha envidà al colloqui ha constatà che las poesias da Hendry perdian en la versiun tudestga magari la substanza sursilvana. Uschia ha von Arx per exempel translata «Sontga Frena» cun «Erster September». Ord «la stad sogn Martin» ha il translatur fatg «Nachsommer». Puorger ha punctuà: «Igl è adina pli simpel da curreger ina translaziun che da far ina.»

In'otra constataziun da la moderatura: «Ins legia tut auter l'original, sch'ins ha ina translaziun.» E propi: La concisadad e precisium en la poesia da Hendry daventa tuttenina evidenta, sch'ins vesa dasperas la translaziun che dovra bler daplì plets e lingias per explitgar tge che l'autur tuatschin raquinta.

La catastrofa tutga en il chanaster da palpìri

«Jau hai scursanì fin sin l'aissa», ha Hendry ditg davart sia lirica che na cuntegnan gnanca in bustab damemìa. «Questa curtadad è mintgatant vegnida survecida», di l'autur pertutgant las translaziuns. Da l'otra vart conceda Hendry ch'el saja stà fitg led che von Arx, in grond ed enconuschent germanist, haja surpiglià questa lavur.

«Jau mez n'avess betg ristgà da translatar mias poesias.» El haja fatg intginas emprovas, damai ch'el haja gea era scrit prosa u artitgels da gasettas en tudestg.

La lirica da Vic Hendry cuntegn gnanc in bustab da memìa.

LQ

Ma davart ils resultats da sias translaziuns haja el pensà: «Quai fiss ina catastrofa.» E las emprovas èn svanidas en il chanaster da palpìri.

Izuns daventan «Waldbeeren»

Era sche von Arx n'è betg adina stà fidaivel a la versiun rumantscha han ins tuttina constattà al colloqui che las poesias sajan vegnidas messas en ina fitg bella furma tudestga.

Che la translaziun dinamica e libra da von Arx ha sias atgnas qualitads liricas mussa gia il titel da l'ovra. Il titel vegn ord ina poesia che Hendry numna ina da sias «pli sinceras biografias». Ina passascha en questa biografia sa numna «Miu plaid scol suer digl izun». Quest chavazzin ha von Arx translata cun «Mein Wort mit Waldbeerengeschmack». E quai tuna bler pli poetic ch'ina translaziun tenor la regla da tri cun «Mein Wort mit Heidelbeerengeschmack».

Laud litterar tar ils Rumantschs

«Ils Rumantschs laudan ils Rumantschs stermentus vess», ha Vic Hendry menziunà al colloqui. Suenter l'ediziun da «Miu plaid scol suer digl izun/Mein Wort mit Waldbeerengeschmack» haja el obtegnì radund dus tozzels brev. Ellas sajan tuttas vegnidas da «tschella vart dal Lai da Constanza», vul dir da la Germania. Da la Rumantschia perencunter n'obtegnian ins strusch resuns. Questa constataziun hajan era auters auturs rumantschs fatg. *Gion Deplazes* haja ina giada ditg ad el: Ins sappia manai vel grir en l'auil. «I na vegn enavos nagut.»